

*ДЕПУТАТСКИ
БАНКЕТ*

- © Ирина Кючукова, превод от чешки, 2012 г.
- © Светомир Иванчев, превод от чешки, 1986, 1998, 2012 г.
- © Стефан Бошнаков, превод от чешки, 1998, 2012 г.
- © Иван Павлов, превод от чешки, 1986, 2012 г.
- © Ирина Кючукова, съставител, 2012 г.
- © Людмил Веселинов, художник, 2012 г.

Книгоиздателска къща „Труд“, 2012 г.

ISBN 978-954-398-182-3

Ярослав
ХАШЕК

*ДЕПУТАТСКИ
БАНКЕТ*

Семейни портрети

Осиротялото дете и тайнствената му майка

*(Сърцераздирателна история,
публикувана в буржоазния печат)*

I

Сирачето със сините очи

То се казваше Тоничка и беше лишено от топлината на майчината и бащината любов. Тоничка попадна при един бакалин, при когото пазаруваше слугинята на един редактор на буржоазен вестник.

След това настъпи мъртвият вестникарски сезон. Нямахме за какво да се пише.

Тоничка имаше сини очи...

От плач аз изтървах писалката...

II

Раздавачът с пощенския запис

С енергична крачка раздавачът на пощенски записи Ян Хромада (четирийсет и пет годишен, католик, женен, жител на Либице, околия Колин на Лаба; особени белези: бенка под пъпа) влезе в колониалния магазин, където слугуваше сирачето.

– Тоничка тука ли е? – попита той с треперещ от вълнение глас, тъй като беше прочел съдържанието на пощенския запис.

– Да – отговори с разтреперан глас бакалинът, след което раздавачът добави развълнувано:

– Нося ѝ 100 крони.

Записът имаше следното съдържание: „Мило дете! Прости ми, няма да издържа, не мога да крия повече. Аз съм твоята майка и вече разговарях с тебе. Сърцето ми се пръска. Бъди прилежна и вярвай в Бога, Господ няма да те остави. Засега ти изпращам 100 крони. Майка ти!“

Когато прочетоха това на Тоничка, тя изпусна трилитровата тенекия със спирт, който се разля по пода. Тя можеше да си позволи това, разполагаше със 100 крони.

III

Мъжествената постъпка на пенсионера Павлик

В следващия миг в магазина влезе шейсет и пет годишният пенсионер Йозеф Теодор Павлик. В ръката му имаше запалена пура. Като видя, че в магазина е разлян денатуриран спирт, той храбро изхвърли пурата през отворения прозорец върху главата на един минувач. Постъпката му заслужава голямо възхищение, защото говори за необикновено хладнокръвие и смелост. Иначе спиртът можеше да пламне и тъй като по това време в магазина имаше голям бидон с бензин, нямаше да бъде възможно да продължим тази трогателна история. Овъгленни трупове в опожарения магазин – ето какъв щеше да бъде краят на трогателната история. Освен това постъпката на пенсионера заслужава още по-висока оценка, защото с бързото си хрумване той спаси за държавата един раздавач и парите, които той носеше.

С настоящото Министерството на търговията възкликна по адрес на храбрния човек: „Слава Богу!“

След като излезе от магазина, пенсионерът Павлик не можа да намери захвърлената пура. Изпушил я беше минувачът, върху чиято глава беше паднала.

7

IV

Сделката на бакалина

Четвърт час след като получи 100-те крони за Тоничка, бакалинът излезе от магазина си. Той си купи билетче за трамвая и се отправи към редакцията на вестника, чийто редактор имаше слугиня, която пазаруваше при бакалина, който в този момент отиваше да посети редактора. Както се вижда, всичко се развиваше, както си му е редът.

Той говори с редактора повече от час. Редакторът сияеше. Такава трогателна история, и то тъкмо в момент, когато мъртвият вестникарски сезон е в разгара си.

– Утре ще излезе във вестника – сбогува се той с търговеца, – естествено, ще публикуваме и името ви.

След това бакалинът отиде в рекламния отдел и поръча за следващия ден една реклама на видно място.

Тоя ден оборотът му беше както обикновено.

V

Последиците от статията „Тайнствената майка“

Редакторът устоя на думата си. На следващия ден във вестника излезе статия под надслов „Тайнствената майка“. Набрана беше на три колони. Сълзливият увод беше скалъпен по Марлит, Карлен, Шварц¹ и други разциврени фамилни писателки. Споменаваше се името на сегашния покровител на Тоничка – търговеца на колониални стоки Вацлав Земан, ул. „Камински“ № 18.

На една от последните страници пък в рекламната част на вестника се четеше следната реклама: „Вацлав Земан, колониален магазин, ул. „Камински“ № 18, препоръчва на почитаемата публика изобилно снабдения си с различни колониални стоки магазин. Различни видове сирене, салами, месни и рибни консерви. Чудесно вино, червено и бяло – по 1 крона литърът. Кафе смес, екстра качество – 2 крони и 20 халера, захар – на ниска цена, ром – литърът от 80 халера на горе. Винаги прясно масло за чай“.

Същия ден жените и девойките от Винохради поискаха да видят Тоничка и да поплачат заедно с нея в магазина.

В бакалницата се проливаха сълзи от сутринта чак до вечерта. Накрая Тоничка вече не можеше да плаче, та се наложи да мирише нарязан лук в задната стаичка, за да се насълзява отново.

Няколко възрастни господа я ошипаха по бузите. В това нямаше нищо лошо, защото тя беше едва на петнайсет години. Всред всеобщия плач се чуваха възгласи:

- Дайте ми едно кило кафе!
- На мене 5 килограма захар!
- Един литър ром!
- Бутилка вино.

---

¹Популярни през XIX в. писателки – бел. ред.

Вацлав Земан едва смогваше да обслужва купувачите. Наложил се да потърси помощ. Съпругата му се потеше заедно с него. Жените и девойките от Виногради се запасяваха за цяла седмица.

Малко преди 10 часа вечерта, когато затваряха магазина, дойде още една разплакана жена. Идваше чак някъде си от Модржани. Не беше останало вече нищо за продан и ѝ продадоха един стар пиринчен топуз.

Този ден тиражът на вестника със статията „Тайнствената майка“ бе увеличен с десет хиляди и всичко се продаде.

VI

Глухонямата слугиня

За да се развие още по-добре всичко, беше разкрито, че жената, която родила Тоничка в родилния дом, сторила това с документите на една глухоняма слугиня, която се кълнеше с жестове, че не е майка на Тоничка. Това, че жената беше глухоняма, затрудни най-много редактора, който, естествено, за нищо на света не можеше да се разбере с нея, а той под общото постоянно заглавие „Тайнствената майка и осиротялото дете“ се готвеше да напише колонка „Разговор с мнимата, несъщинска майка“.

Няколко виноhradски жени и девойки изпратиха на глухонямата майка илюстровани картички.

Държавната прокуратура обвини глухонямата слугиня в измама на държавните органи, тъй като не беше родила, когато е трябвало да роди, в родилния дом, както личеше от документите ѝ.

Вместо да си наеме адвокат, глухонямата слугиня тръгна за Света гора¹, оставяйки у дома си бележка, която предизвика всеобщо изумление и която веднага беше занесена в редакцията.

Бележката гласеше: „Отивам да се изповядам!“

На основание на това Дирекцията на полицията изпрати по следите на глухонямата слугиня двама детективи, преоблечени като свещеници.

---

¹Място за поклонение на католици в Южна Чехия – бел. Ив. Павлов.

Нови писма, нови разкрития и нови сделки

Всеки ден Тоничка получаваше по едно ново писмо от тайнствената си майка. Господин Вацлав Земан добросъвестно ги насяше в редакцията, която ги отпечатваше със съответните въздишки.

Пет производители на илюстрирани картички я дебнеха с фотоапаратите си.

Женените мъже наблюдаваха подозрително съпругите си и ги разпитваха, караха ги да им се кълнат, че преди тях не са имали никаква друга любов.

В касата на един човек се оказа липса от 100 крони и тъй като той се съмняваше, че жена му ги е изпратила на Тоничка, взе бръснач, обръсна се и отиде в съда да поиска развод.

Междувременно Тоничка беше събрала вече 400 крони и портнерката започна да се обръща към нея с „Целувам ви ръка, госпожице“.

Тоничка поиска да носи дълга пола и се разплака, след като не ѝ позволиха.

Веднага след това се получи ново писмо от тайнствената ѝ майка: „Мила Тоничка, зная, че плачеш, но не мога да ти помогна. Уповавай се на Бога и бъди послушна. Изпращам ти 30 крони. Нещастната ти майка“.

И това писмо бе публикувано. Завистливи хора казваха: „За 400 крони и аз съм готов да стана сираче“.

Един бивш лесничей се провъзгласи за довереник на Тоничка и в същото време публикува следното обявление във вестника: „Елените не боледуват от туберкулоза, защото се хранят с една билка, главна съставна част на горския чай и подправките, чийто производител е бившият лесничей Шумински, ул. „Камински“ № 26. На негов адрес са получени много благодарствени писма от Америка, Австралия, Нова Зеландия, остров Корсика, Михле¹, Лондон, Париж и Подебради²“.

¹Пражки квартал – бел. Ив. Павлов.

²Чешки град – бел. Ив. Павлов.

Съвети и разсъждения

В редакцията на вестника, който беше открил постоянната рубрика „Осиротялото дете и тайнствената му майка“, постъпваха много писма. За две седмици бяха получени 1256. Те съдържаха отчасти съвети, отчасти размисли, бележки, напомнания, предупреждения.

Съветваха Тоничка да внимава, да не би да я отвлекат някъде. Един пишеше, че е убеден, че искат да я подлудят. С каква цел, не казваше.

Най-сетне вестникът отпечата един сериозен съвет. Молба към тайнствената майка да излезе на сцената. Молбата беше прочувствена. Изработена беше на основата на тъжни романи и трогателни историйки. Имаше преписани цели изречения.

По улиците се виждаха тълни от разплакани хора. Шест души полюдяха от мъка и плач.

Трийсет виноhradски госпожи и девойки ослепяха. Жените из цяла Чехия плачеха. Майките притискаха до сърцата си пеленачетата и дъщеричките си. В майчините прегръдки намериха смъртта си от удушаване пет отрочета от мъжки и шест от женски пол.

Един талантлив автор на шлагери издаде поредната глупост, продукт на скудоумието си – Шлагера за Сирачето. Пееше се по мелодията на „Сините очи“.

Госпожите и госпожиците от Винохради поискаха Виноhradският театър да свири шлагера.

За тайнствената майка се пееха песни по цял ден. Пеещите жени едва ли не пребиха един човек, който, слушайки песента, не се насълзи.

Най-сетне в редакцията се яви и довереникът на Тоничка, откривателят на горската билка за елени и хора.

Вестникът отпрати апел към тайнствената майка: „Нека тя се яви в жилището на откривателя на горския чай. Гарантирани са абсолютна дискретност и мълчание. Бившият лесничей дава честна дума, че ще запази мълчание. Тайнствената майка не се задължава да си купи от горските му билки“.

А след няколко дни друг вестник в специално издание се занимава също така със сензационните събития.

Тайнствената майка открита, дискретността запазена

Специално издание на вечерния вестник. По съвета на откривателя на горския чай тайнствената майка се явява в жилището му. Абсолютната тайна е запазена. Във вестника пишеше: „Дали сме дума и затова запазваме пълна дискретност. Можем да кажем само толкова, че дамата, която е майка на Тоничка, е вдовица и има няколко деца. Премълчаваме името ѝ, защото сме дали обещание да го запазим в тайна. Ето защо можем да добавим само толкова, че откритата майка е собственица на сграда в непосредствена близост до мястото, където живее Тоничка. Обвързва ни дадената дума да запазим пълна тайна за нея и затова не можем да кажем нищо повече от това, че е на трийсет и пет години и че е имала намерение отново да се омъжи. Както ни съобщи, бащата на Тоничка е жив – чиновник, който е женен и също има няколко деца. Обещанието да запазим пълно мълчание по този въпрос не ни позволява да кажем повече. Можем да разкрием само толкова, че господинът прилича много на Тоничка, чиято снимка ще поместим утре в нашето илюстрирано издание заедно със снимката за трогателната среща на майка и дъщеря“.

Абсолютната дискретност беше запазена и вечерният вестник бе продаден в шейсетхиляден тираж!

Бащата прилича много на Тоничка

Публикуването на снимката на Тоничка в илюстрираното издание имаше за резултат, че бръснарите още следобеда на същия ден увеличиха печалбите си.

Женени чиновници с няколко деца идваха, бръснаха си брадите, други обезобразяваха мустаците си.

Двеста женени чиновници с няколко деца криеха грижливо от съпругите си вестника със снимката на Тоничка.

Триста съпруги поискаха развод, като доказваха изневярата на мъжете си с фрапантната им прилика с Тоничка.

Деветдесет съпрузи признаха, че са нейни бащи.

„На вас ви е лесно, жена ви не е в Прага, но аз приличам на Тоничка!“
След това в редакцията започнаха да се получават заплашителни писма.

Вестникът излизаше в стохиляден тираж.

Всяка съпруга на чиновник в Чехия си купуваше по един брой.

Бог знае как ще свърши тая работа... Никой не знае, само един словослагател ми каза, че за в бъдеще са приготвили следните заглавия: „Бащата на Тоничка в отчаяние“, „Тайнствената майка извърши самоубийство“.

– И пак ще спечелим от тая работа – каза ми с усмивка словослагателят.